REIAL ACADÈMIA DE MEDICINA DE CATALUNYA

FINAL DE CARRERA?

DISCURS
Llegit per l'Acadèmic Electe
Dr. JOSEP ESPRIU CASTELLÓ
el dia 10 d'Abril de 1994
en l'acte de la seva recepció.

DISCURS
de contestació de l'Acadèmic Numerari
Molt Il·lustre Doctor
ALFONS GREGORICH I SERVAT

BARCELONA
1994

FINAL DE CARRERA?

REIAL ACADÈMIA DE MEDICINA DE CATALUNYA

FINAL DE CARRERA?

DISCURS
Llegit per l'Acadèmic Electe
Dr. JOSEP ESPRIU CASTELLÓ
el dia 10 d'Abril de 1994
en l'acte de la seva recepció.

DISCURS
de contestació de l'Acadèmic Numerari
Molt Il·lustre Doctor
ALFONS GREGORICH I SERVAT

BARCELONA
1994

Excel·lentíssim Sr. President d'aquesta
Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.
Molt Il·lustres Senyors Acadèmics.
Senyores i senyors.

He escrit les paraules que tot seguit els llegiré en el transcurs de moltes setmanes, amb la preocupació i l'afecte que vostès poden suposar, sabedor, com era, que en tal dia com avui havia de protagonitzar l'acte més important de la meva vida professional i un dels de més relleu de la meva vida social relacionada amb la meva professió.

Des que vaig ser nomenat per vostès, he donat moltes voltes a aquesta lectura, entre altres raons, per l'obsessió que tinc de no parlar -i de no llegir- mentre no trobi res a dir que a mi mateix em sembli d'un mínim d'interès. Tot i això, reconec que he parlat massa, i gairebé sempre improvisant; però és cert que he llegit ben pocs discursos, potser perquè mai no he disposat de prou temps per escriure. Preparar el que ara els començo a llegir m'ha suposat un ímprobe treball de correcció, antipàtic i fatigant: perquè previ a l'acte de llegir-lo en públic, amb què pretenc, per uns minuts, servir-los a vostès, no hi ha res tan enutjós com el deure de llegir-lo i rellegir-lo abans en privat, una vegada i una altra, a fi d'intentar salvar l'abisme que existeix entre la paraula parlada i la paraula escrita. I he escrit "servir-los a vostès", quan l'únic que hauria de fer, en realitat, és expressar-los una gratitud immensa amb els mots més sincers, més ingenus i més cordials que se m'acudeixin, conscient que em ronda, infatigable, un dels enemics més temibles i temuts: la por al ridícul.

Poso Déu per testimoni que he intentat l'impossible per evitar de ser proposat membre numerari d'aquesta Casa, fregant el perill que vostès em consideressin un ingrat o un maleducat. I ho he intentat, i tornaria a intentar-ho mil cops, perquè tenia, tinc i no deixaré de tenir mai el convenciment absolut que aquesta Casa no ha estat feta per a mi. L'honor que se m'ha fet i que se m'està fent, acollint-me, com un de més, entre vostès, el considero un acte d'amistat tan benvolent que sempre em costarà de comprendre'l: que mai no sabré correspondre'l com tots i cadascun de vostès mereixen.

L'últim que he escrit és aquest començament, perquè per veure'm amb cor de redactar-lo em semblava indispensable d'haver sabut encaixar, abans, els tres grups d'idees que han inspirat les meves paraules en un mateix nombre de capítols, el primer dels quals anomeno:

Tres suggeriments per a altres tres utopies

Em sembla recordar que, des d'abans de la nostra cruel guerra civil, coneixia l'existència d'aquesta Reial Acadèmia de Medicina, en la seva llarga labor de resplendent esclat al servei de la comunitat a què pertanyem, fos quin fos el nom que aquesta mateixa comunitat, o una altra de més nombrosa, li hagués assignat, i confesso que, essent ja metge, però ignorant de la composició i els fins d'aquest alt cim de la nostra professió i del seu saber (el de vostès, vull dir), lamentava, dintre meu, que tota una Reial Acadèmia de Medicina no dediqués cap gran esforç a canalitzar amb una o més d'una solució els problemes d'aleshores i de sempre de l'anomenada Medicina Social.

En la meva ignorància -un dels molts defectes que tinc-, i immers en les lluites col·legials, corporatives i, també, amb els qui no tenen la condició de metge, però sí relació amb la Medicina pública o privada, lamentava que aquesta Acadèmia, a la qual se sol accedir quan ja s'ha superat la raonable necessitat de lluitar i es té la possibilitat de contemplar, amb serenor i objectivitat, l'exercici de la professió i tot allò que l'envolta, sense cap mena de pressió econòmica, política o social, i sense la tensió causada pels nostres dos desamics tradicionals, que són el vessant no legítim de la rivalitat professional i la preocupació pel futur dels fills; lamentava, deia, que aquesta Acadèmia tampoc no dediqués esforços a evitar que l'exercici de la nostra professió ens desacredités, una i una altra vegada, com a éssers humans, mentre realitzem una de les tasques més nobles i més complexes a què l'home pot vincular la necessitat de guanyar-se el pa de cada dia i el dels familiars directes.

Per fortuna, però, m'equivocava una vegada més. Així ho vaig descobrir, amb alegria, no fa gaire temps. La imatge d'una Institució que reunia només els qui saben molt, per no dir més, ha donat pas al coneixement que aquí també els preocupa, a vostès, de saber si hem o no de comprendre i defensar que l'exercici de la professió de metge té dos vessants, científic un i humà l'altre, i que tan obligat és reivindicar el primer, com acceptar que el segon és múltiple -del zero a l'infinit, potser-, i també que, no depenent la qualitat d'aquest exercici, en algunes ocasions, de nosaltres, podem ser tan benèvols com es vulgui amb la seva escassesa, amb la seva insuficiència i, fins i tot, amb la seva absència. ¿Una única manera de relacionar-se amb els malalts, o moltes maneres, segons siguin múltiples les circumstàncies que, distintes, concorren en aquestes relacions?

Perquè abans de respondre, pronunciant-se a favor de la manera única o de les maneres múltiples, cal tenir en compte que el vessant humà del nostre exercici fa més o menys lenta la nostra tasca, i també que ha estat demostrat que la nostra feina no és pas cap excepció de la coneguda regla que "el temps és or". No sé on he llegit que la Medicina més humana és igual a Medicina més lenta, igual a Medicina més eficaç i igual a Medicina més cara. I només per aquest motiu, ja tenim dues possibilitats diferents de gestionar la Medicina.

La meva insuficient relació amb aquesta Casa explica que, fins fa molt poc, no hagués estat testimoni de la reiterada preocupació per aquests temes del seu anterior President, el meu estimat amic i admirat col·lega i, des d'avui, padrí, el Professor Moisès Broggi i Vallès, junt amb el no menys estimat i admirat amic, el Dr. Josep Séculi i Brillas. I també explica que fins fa poc no li hagués sentit esmentar, al nostre President actual, també un vell i estimat amic i company, el Tractat de Roma, així com, si no ho recordo malament, les múltiples i complicades directives de la Comunitat Econòmica Europea vigents en matèria de Sanitat, perquè com vostès saben més bé que jo, tenir una idea clara de la seva totalitat és com per demanar abonament a la consulta d'un psiquiatre.

I aquesta afirmació és reflex d'un dels motius pels quals l'espectacle de l'exercici de la nostra professió és, com a mínim, sorprenent i complexíssim. Jo no els podria parlar avui, en profunditat i amb amenitat i interès actual, de cap tema encaixable en alguna de les múltiples branques de la Medicina: protagonitzaria el més espantós dels ridículs. En canvi, després d'una llarga i molt atrafegada vida professional, encara és l'hora que conegui cap company que no gosi pontificar, amb sorprenent desimboltura, en matèria de Medicina Social, pública o privada; o en matèria de Seguretat Social, costos, malbaraments i solucions que, de tan senzilles, a ell mateix li crida l'atenció que no siguin del domini públic i admeses per tothom. No he trobat ningú que em digui: "Jo, d'això, no hi entenc res". I encara que sigui anticipant idees a les quals em proposo de dedicar alguna pàgina, el mateix s'esdevé amb el cooperativisme; i amb el cooperativisme sanitari integral. No és difícil deduir que el teu interlocutor té la idea, confirmada per ell mateix en període de vacances, que una cooperativa és una tenda modesta, on pots comprar un litre d'oli molt bo, per una pesseta menys que el que, de no tan bona qualitat, venen a les restants botigues de productes alimenticis del poble on sols estiuejar, o on estiueja la teva família, mentre tu vas aprenent l'atractiu ofici de recader.

Segons les meves notícies, no ocuparé la cadira vacant per defunció d'un acadèmic. Aquest fet m'eximeix del trist deure tradicional de recordar la persona substituïda i em permet de dedicar algun temps a oferir-los la meva col·laboració al que crec que seria un esforç ple d'interès. Apunto a la creació d'un seminari que, un dia a la setmana, iniciés l'exposició, la discussió i la redacció d'un text en el qual aquesta Casa es pronunciés sobre un tema definit, relacionat amb l'exercici de la nostra professió, de tal manera que, quan es tractés d'un problema, determinés quina solució o solucions té, o sabés puntualitzar que és un mal sense remei, del qual no caldria tornar a parlar fins que no aparegués algú amb una nova proposta decisiva concreta. En realitat, el que busco i ofereixo és un camí -pot ser que n'hi hagi d'altres- a través del qual les Acadèmies de Medicina, i aquesta com a iniciadora, poguessin sortir del seu petit gran món per, sense haver-lo de deixar, obrir-se pas cap a un setial, en el qual no cal dir que hi crec, que li atorgués la batuta o les batutes de la gran orquestra que és la Sanitat. Un setial que no hem sabut, pogut o volgut aconseguir per a la nostra Organització Mèdica

Col·legial, que està mancada de batuta perquè és producte crònic d'uns interessos creats oposats: pel fet d'estar formada per persones que lluiten per la vida, fins i tot després d'arribar a la jubilació, i perquè hi ha una clara tendència suïcida, en la dèria de molts que col·legiar-se ha de ser un acte social del tot lliure.

Que ningú no s'alarmi pel que dic, ja que no penso desenvolupar cap més activitat que la de dir-los, com avui, el que penso i com ho penso, i dient-ho sempre com a oferiment. Si algun dia aquesta Casa vol intentar ser l'àrbitre de la Medicina, no dels metges, pot comptar amb el meu ajut, si no és que abans unes mans pietoses han espargit les meves cendres pel bell mar de Sinera.

I jo crec que, a aquest arbitratge, algun dia hi arribarem, després de recórrer un llarg camí; i que a la Sanitat, no només la del nostre país sinó la del món sencer, gràcies a les innombrables Acadèmies de Medicina amb què deu comptar, no s'hi resoldrà cap problema fonamental sense preguntar, abans, quina és l'opinió d'obligat respecte de l'Acadèmia de Medicina corresponent. Una utopia? Potser sí, però m'és igual que ho sigui, perquè sóc dels convençuts que tota utopia és una realitat anticipada.

I ja dintre la idea d'oferir-los, a vostès, utopies en què somniar i poder dipositar, com a mínim, esperança, en llanço una altra, com a producte de dos factors. El primer factor és la tramesa, a la meva adreça, pel nostre estimat Secretari, el Molt Il·lustre Acadèmic numerari Dr. Joaquim Tornos Solano, d'una fotocòpia d'algunes pàgines del "Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya" núm. 989, de 09.05.1988, en què es va publicar la Resolució del Departament de Justícia, de 13.04.1988, mitjançant la qual, havent-se prèviament comprovat la seva adequació a la legalitat, s'inscriuen en el Registre d'Acadèmies de la Generalitat de Catalunya els Estatuts de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona, nom ratllat i substituït per la paraula "Catalunya" escrita a mà. Amb aquesta tramesa, Joaquim Tornos Solano complia, una vegada més, el que disposa l'article 10 de la mateixa Resolució.

L'altre factor, que dec a la profunda i autèntica amistat que m'uneix al també Molt Il·lustre Acadèmic numerari d'aquesta Casa, el doctor Alfons Gregorich i Servat, és el fet de tenir notícia de la tan crònica com insuficient situació econòmica d'aquesta Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya: jo crec que deu ser una pena per a tots els milers i milers de col·legues de Catalunya -per no dir una vergonya, o, potser, una ignorància del fet- que l'acadèmia que simbolitza la seva disciplina, el seu saber professional, el seu Art i la seva Ciència, tingui poblemes econòmics.

L'un i l'altre factor m'han fet llegir, amb l'atenció i la intenció degudes, l'esmentada Resolució i m'han fet meditar i valorar les possibilitats, de tota índole, que brinda al desenvolupament d'aquesta Reial Acadèmia el Capítol 6, Article 18, dedicat als acadèmics protectors, i el Capítol 7, Article 19, regulador de l'existència d'altres col·laboradors.

Potser també s'ha de considerar com un tercer factor de la meva idea el consell que em va donar el Sr. Alsius -sogre d'un modest i gran cirurgià,

greument malalt, en qui es va complir l'aforisme dels grecs que els estimats dels déus moren joves- el Sr. Alsius, deia, essent director de l'aleshores anomenada Caja de Ahorros Provincial de la Diputación de Barcelona, en advertir-me que m'equivocava intentant comptar amb el molt diner d'uns pocs -ens al·ludia a nosaltres, els metges- quan tenia a l'abast de la mà el poc diner de molts. Per donar-li la raó, i per no oblidar-ho mai més, han estat realitat les institucions vinculades al meu nom i cognoms.

I un altre factor, per no esmentar-ne més, podria ser molt bé el cop de timó econòmic que no sé exactament qui -podria ser el seu Director, Don Fernando Lázaro Carreter- ha donat a la Reial Acadèmia de la Lengua Española, a fi de posar al dia i coordinar, gràcies a la informàtica, els diversos parlars acadèmics del castellà en tot el món i de poder col·laborar amb tots a continuar netejant-los, fixant-los i donant-los esplendor.

Doncs bé: del citat Article 18 destaco aquets mots: "...aportacions o ajuts de qualsevol ordre", i de l'així mateix citat Article 19, aquests altres: "...podrà nomenar col·laboradors les persones que consideri convenients per al desenvolupament de les seves activitats" (es refereix a aquesta Casa). Una Casa que, ens agradi o no ens agradi, és el mirall que reflecteix l'existència de tots els metges ciutadans de Catalunya i que, si és objecte d'alguna crítica, més o menys crònica i més o menys justa, ho és com a conseqüència de la nostra edat; una conseqüència de la proximitat a l'insalvable mur individual, del qual cada dia tots som més a prop, encara que el nostre pas de caminant sigui cada vegada més dificultós.

Penso que amb un seleccionat "boca a orella" es podria aconseguir, de molts d'aquest milers de col·legues, que ampliessin la seva llista de quotes socials, enrecordant-se, cada mes o cada trimestre, d'aquesta Casa. Em sembla que no és qüestió de paper escrit o imprès; crec que és qüestió d'informació directa: de tu a tu, de "boca a orella". I a aquests acadèmics protectors, que realitzarien l'esmentada labor, i als qui fossin captats per aquesta, se'ls podria obrir un altre camí per accedir a la condició de numerari si demostraven, amb cicles de posada al dia de la seva especialitat, tenir excel·lents condicions didàctiques, fos quina fos la seva edat. La possibilitat que accedissin també a la Junta de Govern, hauria de ser regulada a part, així com ho hauria de ser la forma de jutjar-ne la capacitat d'ensenyar, que hauria de tenir en compte que dominar una matèria és molt diferent d'impartir-la.

Mentre escrivia les paraules que els acabo de llegir, vaig recordar que hi ha un premi que porta el meu nom i cognoms, amb bases canviants, jurat també canviant, etc., que ja està dotat amb cinc milions de pessetes -l'import s'incrementa gairebé cada any-, l'existència del qual és indicativa de què és Lavínia-A.S.I., S.A. i de qui en són els components i, sobretot, de qui n'és l'aglutinador i President, Don Francisco Carreño Castilla, excel·lent internista a Màlaga, procedent de l'Escola de Don Carlos Jiménez Díaz. El premi és finançat pel Banc de Santander, i potser fóra possible de vincular-lo a aquesta Casa, per atreure-hi la joventut mèdica estudiosa. Ho dic, com és natural, sense comprometre'm a res, però conscient que el seu import, és ben infre-

qüent en el nostre país i que podria ser una crida anual al degoteig mensual o trimestral del poc diner de molts, com diria el Sr. Alsius, en recolzament econòmic, i de tota índole, d'aquesta Reial Acadèmia, amb la qual podria tenir altres vincles, en aquests i en diferents altres aspectes, la Fundació que porta el meu primer cognom, i que presideixo.

El segon capítol l'anomeno:

Fi d'etapa... o de carrera

Per escriure aquest capítol he consultat, d'una manera particular, el discurs de presa de possessió de la condició d'acadèmic numerari de la Real Academia Nacional de Medicina, de l'Instituto de España, amb seu a Madrid, del meu estimat i respectat mestre, el Dr. Agustí Pedro Pons, junt amb el corresponent discurs de contestació de D. Pedro Laín Entralgo, que van ser llegits el dia 18 de març de 1969.

Transcorreguts, ja, vint-i-quatre anys des de l'acte de recepció pública, a la dita Acadèmia, del Profesor Pedro i Pons i de la lectura dels esmentats discursos, crec que és perdonable, per a qui protagonitza una situació anàloga, d'emetre un judici sobre dues lliçons tan preuades, i particularment sobre la llegida per un home estimat, admirat i respectat, que tant va influir en l'educació -en el valor més ampli de la paraula- de qui avui els llegeix aquests mots justament condemnats a un fàcil i ràpid oblit.

Fa més de vint-i-quatre anys, Pedro Pons va intitular el seu discurs: "FINAL DE ETAPA-NUEVAS PERSPECTIVAS". I estic segur que la segona part d'aquest títol li va costar un gran esforç de plantejament i d'exposició. I n'estic segur, perquè tant aquesta part com la primera revelen l'esperit d'un gran home, víctima de la brevetat de l'existència humana; víctima de la jubilació administrativa, tan obligada com inhumana, particularment en casos tan clars -que no són molts- com el seu. Caminant, com tothom, Pedro Pons va trobar, com alguns de vostès, com jo mateix, sens dubte, el seu mur insalvable, i devia adonar-se de l'edat que tenia, de les seves xacres, de les seves limitacions. I jo em pregunto: Per què va escriure, i després va esbossar, NUEVAS PERSPECTIVAS? I l'única resposta que sóc capaç de donar és que sense perspectives, que són esperances, no és possible viure.

I els confesso que rellegint Pedro Pons m'hi he vist, com se sol dir, retratat, pel que fa a l'estat d'ànim. I goso dir que la seva mort, en les circumstàncies en què es va produir, va ser influïda, en gran mesura, per aquestes NUEVAS PERSPECTIVAS... perquè intueixo que les va escriure i les va descriure sense cap il·lusió, sense cap esperança.

I m'hi he vist retratat, però només en part. Perquè salvada la immensa distància que, a favor seu, em separa de D. Agustí, en totes i cadascuna de les nostres respectives característiques personals, jo no seria capaç, avui, d'escriure ni una sola quartilla dedicada a perspectives, que no fos en un sentit i un vessant trascendents, un sentit i un vessant que, per cert, crec que

també poden llegir-se, entre línies, en el discurs de Pedro Pons.

Aquest acte m'agafa en un període de la meva vida tan penós com amarg i difícil, tan llarg, que em sento inclinat a creure que el meu mur és a prop. Alguns, entre vostés, em dirien que una tal proximitat l'he estada afirmant des de fa molts anys; uns anys que, ben segur, s'han encarregat de desmentir tan reiterades afirmacions, però que avui em permeten de valorar que el meu error es devia a la positiva circumstància que en cap moment no m'havien deixat d'il·lusionar moltes utopies. El fet és ara, però, que l'absència d'il·lusions, esperances i utopies, unes utopies que havien d'il·lusionar altres persones que et pensaves que et seguien, i que et milloraven i ampliaven, t'apropa amb celeritat al teu mur, amb la qual cosa no fa sinó demostrar-se la validesa del pensament psico-somàtic de la Medicina.

Tot això, i molt més, ho sabia D. Agustí, molt millor que jo i, per tant, sabia molt bé que sense perspectives, sense il·lusió, sense esperança, sense utopies, és molt difícil viure.

Vostès estan fent acadèmic numerari un home de qui s'està tancant el cicle vital, una realitat lenta i obligada de la qual no es queixa, perquè la creu justa i perquè, si l'analitza, l'estima pròpia d'un home amb sort. D'un home amb sort, sí, però també d'un home que s'entristeix i es rebel·la davant els últims temps que li ha tocat de viure. Temps marcats pel més desvergonyit cinisme, com va ser cínica i desvergonyida, per exemple, entre molts altres espectacles lamentables, la reacció del món occidental davant la caiguda del mur de Berlín, que aquí esmento, també, com a símbol manifest del fracàs d'una gran utopia ferida mortalment per haver estat sempre en mans de dictadures, encara que, històricament, obligades i justificades. Temps en què és moneda corrent un esforç sostingut per desacreditar qualsevol mena d'utopia, d'il·lusió i d'esperança, i en què triomfa la ingratitud, l'oblit i la més descarnada ambició de poder, així com la petulància i/o la creença de ser, o poder ser, líder de metges, del tot impossible per no haver exercit mai la nostra professió.

El meu diari esforç personal, durant molts anys, que avui vostès premien, per fer compatible la lluita a favor d'una manera d'entendre la Medicina Social amb el modest treball de metge de capçalera, va anar evolucionant vers una utopia -una realitat, que vostès coneixen, anticipada- que vaig batejar amb el nom de cooperativisme sanitari integral.

Cooperativisme sanitari integral, amb l'autenticitat oficial, pública i actual del qual, d'un clar objectiu propagandístic rendibilitzant, he de dir que no hi estic en absolut d'acord; i crec que tinc el deure de dir-ho, amb fermesa, on sigui, però sobretot aquí, en aquesta casa, perquè deixi d'estar vinculada, la meva persona, amb un engany.

Per acabar amb els pocs ànims que em quedaven, en el mateix moment d'escriure això -el dia 30 de juliol de 1993- vaig rebre un fax de la Secretaria General, a Madrid, de Lavinia, S. Coop. L., una de les meves filles, propietària única de totes les accions d'Asistencia Sanitaria Interprovincial, S.A., més coneguda per A.S.I.,S.A., que reproduïa una pàgina d'una publicació professional anomenada DM -maleïda moda d'inicials i sigles- en què es

feia saber que el Govern basc havia descobert una cosa que denominava cooperativisme sanitari, la qual es proposava d'incorporar a la seva normativa legal en matèria de cooperació i de posar així mateix en marxa, tan bon punt fos possible. Una cosa que, se'ns advertia, és una primícia jurídica mundial, ignorant olímpicament, entre moltíssimes altres realitats, 1er.) que a Catalunya disposem d'una notable legislació sobre la qüestió; 2on.) que el cooperativisme sanitari del nostre país, i el que pugui sorgir en el món sencer, té el seu representant legal en l'Aliança Cooperativa Internacional (I.C.A. o A.C.I., segons que siguis, o no, anglo-saxó) a través d'una Fundació, que sense ser meva, porta el meu primer cognom: la Fundació Espriu; i 3er.), que és a traves d'aquesta Fundació que s'ha convingut que qualsevol esforç orientat a plasmar una fórmula de cooperativisme sanitari ha de merèixer el necessari vist-i-plau internacional de l'A.C.I. (jo no sóc anglosaxó), prèvia acceptació de l'esmentada Fundació. Res, que els nostres estimats amics bascos no sembla que gastin gaires diners en assessories jurídiques. El fet no deixa de ser cridaner, sobretot tractant-se d'algú amb tan ostensibles pretensions d'autogovern.

Sempre recordaré que en un acte presidit com a Conseller de Sanitat i Seguretat Social del nostre Govern o, potser millor, de la Comissió Executiva de la Generalitat de Catalunya, pel qui avui presideix aquest acte, com a President que és d'aquesta Casa, va demanar la paraula, i en va fer ús ben aviat, el Conseller de Sanitat del País Basc, per donar-nos notícia, durant el llarg inici del seu parlament, de la seva veterania en pro dels ideals nacionalistes del seu poble. Potser perquè em mancà l'educació deguda, o la capacitat de dissimular que sens dubte tenien la resta dels reunits, vaig demanar la paraula per advertir al despistat orador que el catalanisme nacionalista, en contra del que ell s'havia permès afirmar, no l'havíem après pas dels bascos, sinó que era molt anterior al naixement de Sabino Arana.

De respondre al Dr. Pedro Pons se'n va encarregar, com he dit abans, D. Pedro Laín Entralgo. El seu va ser un discurs breu però brillant, ple d'elogis per al nou acàdemic. En llegir-lo, fa vint-i-quatre anys, vaig constatar, i rellegint-lo ara no puc menys que remarcar, la gran càrrega política que inspirava les paraules d'un Laín incapaç de dissimular, perquè no volia fer-ho, l'alegria gran i la satisfacció enorme que li produïa ser testimoni de major excepció de la incorporació, a la disciplina social d'una insitució espanyola, d'una de les figures eminents de la Medicina catalana.

Jo crec que és aquesta alegria i aquesta satisfacció el que el va portar a llegir, degudament subrallats, els següents versos d'un bell poema del meu germà Salvador:

La terra, amb paranys de mil fines orelles,
ha captivat els ocells de les cançons de l'aire.

Sí, comprèn-la i fes-la teva, també,
des de les oliveres,
l'alta i senzilla veritat de la presa veu del vent:

per després continuar ressaltant, amb l'habilitat pròpia d'una mestria reconeguda i múltiple, dos versos que precedeixen els que acabo de llegir:

Diversos són els homes i diverses les parles,
i han convingut molts noms a un sol amor.

que es repeteixen, a continuació dels primers cinc que he llegit, entre cometes, però escrivint primer "les parles" que "els homes" i substituint el pretèrit "han convingut" pel futur "convindran": uns canvis molt subtils que no he vist remarcats per cap altre comentarista de l'obra d'en Salvador, ni tampoc, en els comentaris que conec de la del professor Laín, tan àgil com discreta.

Al tercer i últim capítol li he posat per títol, amb signe d'interrogació:

Cooperativisme Sanitari Integral?

Vostès saben que una cooperativa és una persona jurídica, inclosa en l'imprecís món que es mou dintre el marc -també imprecís- de l'anomenada Economia Social, amb dos vessants organitzatius fonamentals: una associació i una empresa, que es deuen a uns principis, a uns valors i a una legislació. Els principis van ser proclamats a Rochdale, l'any 1844; els valors procedeixen, en gran part, de la revolució francesa; i la legislació, dintre dels límits imposats per aquests principis i valors, és múltiple. Només a Espanya hi ha, per exemple, una mitja dotzena de Lleis de Cooperatives amb àmbits d'aplicació territorial diferents.

Doncs bé: s'esdevé la circumstància que les cooperatives que, a Espanya, constitueixen el grup que coneixem com a protagonista del cooperativisme sanitari integral funcionen com a excel·lents i poderoses empreses. Com a associacions, però, val a dir que deixen molt a desitjar. No són, en tot cas -i cal que vostès ho sàpiguen, perquè estan vinculades, sense excepció, a la meva vida i a la meva persona-, la posta en pràctica de la utopia que he pregonat i defensat. Una utopia, és cert, que si es realitzés de veritat, probablement dificultaria molt l'aconseguiment d'un èxit semblant al que han obtingut les dites empreses.

Les cooperatives, com a associacions i empreses alhora, haurien de ser un bell exemple de democràcia privada, capaces de superar, dia rere dia, la greu dificultat que suposa, per a qualsevol empresa, el principi de "porta oberta", pel qual a cada moment poden entrar-hi socis nous i sortir-ne els que ho desitgin. En relació amb això, convé recordar que una cooperativa no

és una societat de capitals, sinó de persones. Tals persones, en ingressar-hi, hi aporten un capital, sempre modest, i és aquest mateix capital el que s'enduen, quan se'n van, previ compliment d'unes normes que tendeixen a mitigar el risc que suposa un capital social cada dia diferent. El capital és, doncs, d'una associació, que alhora és una empresa, regida mitjançant uns organismes rectors únics i comuns als quals s'accedeix i en els quals es governa amb un vot propi, per soci, i, salvant excepcions de poca importància, amb un altre vot que et pot delegar un consoci amb deure i dret d'assistir a la reunió de l'organisme rector de què ets membre, el qual consoci, cas de fer-ho així, haurà d'excusar la seva assistència.

El meu pensament cooperativista, centrat en aquests dos principis -règim de "porta oberta" i "un home, un vot" -va iniciar-se en una època en què desplegava una considerable activitat en el Col·legi de Metges de Barcelona, i en la cooperativa del "Casal del Metge" de la que, encara, sóc soci. Bé que poc format, i encara menys informat, com després els explicaré, jo ja estava aleshores entusiasmat amb la idea que aquest pensament pogués ser la utopia que substituís la que anys després havia de fer-se a trossos, no només simbòlics, amb l'enderrocament del mur de Berlín. La mateixa utopia que, si més no, en produir-se aquest espectacle -ja és la segona vegada que m'hi refereixo- m'havia d'impedir contemplar-lo, com em sembla que hauria d'haver estat el cas de molts, amb mentalitat capitalista, que és una mentalitat que no he tingut mai, com no he tingut mai, tampoc, una mentalitat socialista, adornada amb els adjectius que vulgueu. Això que acabo de dir reconec que m'enquadra, ben segur, en allò que alguns han mal anomenat tercera via.

M'he referit dos cops a la caiguda del mur de Berlín, i no els ha d'estranyar que sigui així, perquè, pensant com penso, per a mi venia a ser com la gran ocasió perquè un neocooperativisme decidit, convencés, a qui volgués, que el camí a seguir no era pas el del capitalisme ni, encara menys, el del capitalisme salvatge, sinó el d'una societat estructurada en cooperatives de diferents graus i en un intercooperativisme real. Si em permeten una anècdota, els diré que quan Boris Eltsin, meravellat, es va beneficiar de totes les virtuts de l'Hospital de Barcelona, se'm va acudir aconsellar-li, a l'habitació que va ocupar uns pocs dies, que no canviés el vodka per la Coca-Cola, una frase amb la qual vaig intentar salvar greus dificultats idiomàtiques, però que també em va semblar adequada a la simplicitat mental del personatge, això sia dit, és clar, com un elogi ben sincer. No sembla, tanmateix, que l'home estigués disposat a fer-me gaire cas: les meves últimes notícies són que a la Federació Russa no fan més que deixar-hi entrar Mc Donalds, Coca-Cola i companyia, junt amb d'altres productes de recent importació, com ara droga, inflació, atur i misèria. I no sembla que a la gent, no tenint ja res de què estar a favor ni en contra, li quedin gaires il·lusions, ni cap mena d'esperança col·lectiva.

L'abans esmentada -i mal anomenada- cooperativa del Col·legi de Metges, que en realitat és una cooperativa amb personalitat jurídica pròpia i independent, una de les obres magnífiques creades i impulsades pel vell Sin-

dicat de Metges de Catalunya, va fer que jo aprengués, en el seu moment, una important lliçó, una lliçó trista i inoblidable. Deixin que els ho expliqui. Corrien temps moguts. L'ànim dels col·legiats, tens i polititzat, es traduïa en una ambient caldejat, apassionat. Amb tot això, i sense que hi hagués cap Llei que hi obligués, es va prendre la decisió de sotmetre a acord de l'Assemblea el trasllat del nostre centre de treball, de la Via Laietana, 31 al Passeig de la Bonanova, 47 de Barcelona.

Mai no havia vist una concurrència tan nombrosa com la d'aquella Assemblea de la nostra cooperativa de consum. Encara no l'havíem acabada de començar, però, que de seguida ens vam assabentar que els pocs membres del Consell Rector assistents es repartien una quantitat ingent de representacions, amb els corresponents vots. L'Assemblea, no cal dir-ho, la vam perdre i la vam perdre sense ni protestar, per la senzilla raó que cap dels vocals del Consell Rector, ni un de sol dels assambleistes assistents, no s'havia llegit la Llei de Cooperatives d'aleshores, en la qual tanmateix es respectava l'elemental principi cooperatiu d'"un home, un vot, i, com a màxim, un altre vot per delegació per escrit". Només que algú se l'hagués llegida, és segur que s'hauria pres, per majoria aclaparadora, una decisió contrària a la que es va prendre per ignorància pura i simple, la meva inclosa. Una trista i inoblidable lliçó.

Un altre text que he rellegit per escriure aquest discurs és un llibret de 94 pàgines que vaig escriure fa set anys, l'últim llibre que he escrit i crec que escriuré amb el pseudònim de Cianófilo, amb un pròleg signat amb el meu nom i cognoms, en què aprofitava l'avinentesa perquè quedés clar, d'una vegada, que tots dos érem la mateixa persona.

En aquest llibre afirmo que allò que jo pretenia realitzar era un Mondragón Sanitari, és a dir: la creació d'una sèrie de cooperatives de base, vinculades entre si, i en tots els sentits, per una cooperativa, o més d'una, de les anomenades de segon grau, a l'organització de les quals, per cert, han dedicat ben poca tinta les lleis de cooperatives que conec.

Aquesta idea va ser assimilada amb gran claredat i interès pels senyors Lars Marcus i Bruce Thordarson, el primer, President, i el segon, Director General, de l'Aliança Cooperativa Internacional, com a possible mitjà per fer sortir del seu marasme habitual la immensa majoria de les cooperatives de tot el món. Amb el benentès que la possibilitat d'aplicar el cooperativisme de segon grau i ulteriors la van veure factible, no només per a la Sanitat, sinó per a tota mena de serveis públics de previsible privatització futura, com una manera de garantir a l'usuari una més autèntica representació i un major poder. Crec que és perquè aquests senyors van saber assimilar la idea, com ho van fer, que la Fundació Espriu, sense ser cap cooperativa, ni federació de cooperatives, va ser admesa a l'Aliança Cooperativa Internacional com a representant i filtre mundial del cooperativisme sanitari.

A Mondragón, és clar que la cooperativa, que vincula les gairebé duescentes de base que s'han anat creant, és una cooperativa de crèdit i estalvi molt coneguda: l'anomenada Caja Laboral Popular de Mondragón. Aquesta,

però, crec que per l'activitat financera que desenvolupa, en atenció a persones físiques i jurídiques, no té el qualificatiu de cooperativa de segon grau. Per una altra part, com les restants cooperatives de crèdit i estalvi, per l'índole específica de la seva activitat, va ser fundada, es va organitzar i es desenvolupa dins del marc legal propi d'aquest tipus de cooperatives, diferent del que han de complir les cooperatives de base.

En canvi, el cooperativisme sanitari integral, proposat per mi, el formen, en esquema, un mínim de tres cooperatives de base -la Llei Catalana de cooperatives disposa aquest mínim- vinculades entre si per una cooperativa de segon grau, la qual, posats a somniar, podria i hauria de vincular-se amb d'altres del seu mateix grau a través d'una cooperativa de tercer grau, etc.

La funció essencial de les cooperatives de base fóra tenir cura de l'observança dels valors i dels principis cooperatius en tot el sistema, mentre la pròpia de les de segon grau fóra la direcció i gestió, com a empresa, del mateix sistema. En el transcurs d'una etapa que només acaba de començar, amb molta il·lusió per part nostra, amb la creació d'una Comissió mixta Conselleria de Sanitat i Seguretat Social - Fundació Espriu, ens proposàvem de trobar un camí viable per poder-nos incorporar d'una manera pràctica -no només teòrica- al Sistema Nacional de Salut, establert per la Llei de Sanitat estatal.

He dit que el cooperativisme proposat per mi, "el formen" un mínim de tres cooperatives de base, però, en realitat, hauria d'haver dit, "l'haurien de formar", per la senzilla raó que, fins ara, només existeix una cooperativa de base que s'adeqüi força a la meva idea del que ha de ser un cooperativisme sanitari integral. Aquesta cooperativa, és l'anomenada Societat Cooperativa d'Instal·lacions Assistencials Sanitàries, en sigles S.C.I.A.S., els socis de la qual són els que vaig batejar "creditors de salut", perquè no m'agraden, o m'agraden menys, els qualificatius amb què és costum d'anomenar-los: usuaris, beneficiaris, etc.

De cooperatives d'assegurances d'assistència sanitària, que jo sàpiga, no n'hi ha cap que funcioni; que asseguri directament.

De tercera cooperativa de base, que, de veritat, funcioni no n'hi ha, tampoc, cap. És cert que existeix un intent iniciat ara fa vuit o nou anys i presidit per mi des de la fi de juny de 1992, però no crec que arribi a funcionar. Es tracta d'una cooperativa que, any rere any, se l'han agafada d'una manera tan seriosa, que l'únic que podia i havia de fer és el paper de constar oficialment com la tercera cooperativa, exigida per la Llei, per poder registrar la de segon grau -que és essencial, com he dit, per a la meva concepció del cooperativisme sanitari integral- en el cas que arribés a interessar crear-la. Com que no ha interessat crear-la, però, doncs també he de dir que no hi ha cap cooperativa de segon grau; i que ni tan sols existeix un esborrany complet dels seus Estatuts.

Aquestes greus afirmacions expliquen i justifiquen que en un moment donat em vingués a la ploma, i ara em surti dels llavis, la paraula engany. I cal que sigui així, perquè si una part de la votació que em va portar a la con-

dició d'electe, i que avui sembla que vostès volen ratificar amb el nomenament efectiu d'acadèmic numerari a favor meu, es deu a l'evident vinculació que tinc amb l'anomenat cooperativisme sanitari espriuà -i, per tant, amb un nombre respectable d'organitzacions, activitats, funcionaments i èxits d'empreses, amb la conseqüent creació de centenars, per no dir milers, de llocs de treball, de la qual, que jo sàpiga, cap Administració, amb majúscula, no s'ha adonat-, és un elemental deure d'honestedat que jo deixi aquí, al cim més alt de la Medicina catalana, constància clara d'aquest engany; constància clara que estic absolutament convençut que el cooperativisme sanitari integral espriuà no existeix en el nostre país.

Sí que existeixen dues societats anònimes, dues asseguradores d'assistència sanitària, l'existència, l'organització i el funcionament de les quals, des de les difícils tasques inicials fins a la seva maduresa i la meva primera ensopegada coronària, es deuen a mi -no només a mi!-. I és cert que són dues realitats empresarials impressionants, l'èxit de les quals és el resultat de posar en pràctica un model assistencial, no unes persones jurídiques, que vostès coneixen i que ara no tornaré a descriure. Com també és cert que una cooperativa -Lavinia, S. Cooperativa- és propietària de la totalitat de les accions d'una de les dues asseguradores, l'anomenada Asistencia Sanitaria Interprovincial, S.A., en sigles A.S.I., S.A., d'àmbit estatal, la qual, per tant, controla; i que una altra cooperativa, Autogestió Sanitària, S. Cooperativa, té la majoria de les accions, i per tant també el control, de l'altra gran asseguradora, aquesta d'àmbit uniprovincial, Assistència Sanitària Col·legial, S.A.

Les dues cooperatives són, com he dit, obra meva, no en solitari; i el mèrit que tinc, si és que en tinc cap, és que vaig partir d'una situació en què la legislació del país no permetia que les cooperatives poguessin dedicar-se a l'activitat asseguradora. Quan dic legislació del país al·ludeixo, ni més ni menys, a tres Lleis dependents d'altres tres Ministeris diferents, posats tàcitament d'acord a crear un cercle viciós negatiu, la ruptura del qual era tan difícil que n'hi havia per desanimar el més animós dels mortals. Em refereixo a la Llei de Cooperatives dependent del Ministeri de Treball, a la Llei de Sanitat, a elaborar pel Ministeri de Sanitat, i a la Llei d'Ordenació de l'Assegurança Privada procedent de la Direcció General d'Assegurances del Ministeri d'Economia i Hisenda. Fer que d'aquestes tres Lleis en sortís que l'activitat asseguradora, almenys en matèria sanitària, la podia exercir una cooperativa, i obtenir-ne la regulació i l'ordinament jurídic procedents, de veritat que semblava un intent desesperat.

Però ho vaig aconseguir, ja fa molt anys, per bé que fins al moment encara no hi ha, al nostre país, cap cooperativa asseguradora directa d'assistència sanitària. I encara pitjor: no hi ha interès perquè existeixi. Resulta molt més còmoda i manejable una empresa mercantil. I han aparegut els interessos creats i l'afany de poder i l'enemic diner i el que jo anomeno "mal de pedra" en forma d'Hospital de Barcelona, en plena Diagonal de la nostra ciutat. Un hospital que ja ha fet perdre la serenitat a molts cervells, socis o no de la Cooperativa d'Instal·lacions Assistencials Sanitàries, que funciona, i possibi-

lita el funcionament, d'Assistència Sanitària Col·legial, S.A., sense cap cooperativisme de base ni de segon grau i sense deixar de gloriejar-se d'un cooperativisme sanitari que no existeix.

Com a President de la Fundació Espriu, és bo que proclami aquí, des d'aquesta tribuna acadèmica, que el cooperativisme sanitari espriuà no és cap dogma i que, per tant, l'esmentada Fundació està disposada a acceptar i defensar qualsevol altra fórmula, sempre que encaixi dintre el marc, una mica imprecís, de l'anomenada Economia Social, en el qual té molt a dir, tant o més que nosaltres els metges, una autèntica representació dels creditors de salut, i dels altres treballadors que no són metges, i sempre que, com és obvi, faci seus els valors i els principis cooperatius.

És difícil d'escriure i de dir això que vaig escriure fa unes quantes setmanes, i que ara estic llegint. Però crec que bé o malament ho havia de fer, i millor bé que malament, per evitar que algun dia vostès poguessin creure que havien fet acàdemic numerari un farsant. Un home que vostès van considerar protagonista d'una obra imaginada, projectada i realitzada en recerca i defensa de l'elevat to espiritual que ha de tenir la Medicina i, per tant, la Medicina Social, quan la realitat era tota una altra, i precisament la mateixa que ell deia haver combatut des del començament de la seva vida professional. És precisament aquesta recerca i aquesta defensa allò que l'ha conduït a haver de trencar tots els lligams socials i jurídics que tenia amb certes obres, que són obra seva, de l'àmbit uniprovincial barcelonès. Algú ha parlat, amb vanitosa suficiència, de crisi generacional. No és cert. Si crisi hi ha, és entre unes empreses de factura vella i capitalista, que han passat a ser controlades per gent jove o un punt madura, i una jove utopia associativa -que potser D. Agustí Pedro Pons qualificaria de "nova perspectiva"- de difícil joventut, defensada per un home vell i malalt.

No acabaria mai d'abusar de la paciència de vostès, però, per no fer-ho, deixi'n-me que els digui que sóc dels qui creuen que l'esperança és l'últim que es perd.

Un altre dels llibres que he rellegit aquests dies és el que conté el discurs de presa de possessió de la condició d'acadèmic numerari d'aquesta Casa de qui, dintre de poc, els llegirà el discurs de resposta al meu, el Molt Il·lustre Acadèmic Dr. Alfons Gregorich i Servat, així com el discurs de resposta al d'aquest, escrit per a aquella sessió, per molts motius tan memorable, per l'Excel·lentíssim Sr., Dr. Belarmino Rodríguez Arias, President d'Honor i ànima d'aquesta Reial Acadèmia durant molts anys.

Ben nascut no seria si no aprofités aquest acte solemne per donar-li les gràcies al nostre estimat Gregorich per les paraules que em va dedicar en l'al·ludit discurs, un discurs brillant, al qual només consagraré avui un sol comentari, que potser expliqui una bona part del que m'ha succeït i em succeeix.

En el dit discurs, Gregorich ens deia:

> *El segon home trascendental fou Hermenegild Puig i Sais, metge barceloní, home madur i prestigiat entre els seus companys. Fou capaç d'aglutinar les voluntats i vèncer les repugnàncies inicials que alçava el mot "sindicat" i la mateixa idea de la sindicació entre uns professionals d'un estament fortament classista i personalista, imbuït d'inútils ínfules sacerdotals.*

Amb això de les "inútils ínfules sacerdotals" Gregorich trobava una manera gràfica i elegant de referir-se a aquesta mentalitat de "mag de la tribu" que encara avui, malauradament, tenen massa col·legues nostres. Doncs bé, si del que es tractava i del que es tracta és de canviar-la, aquesta mentalitat, jo sempre he cregut, i no deixaré mai de creure, que el cooperativisme sanitari integral espriuà, utòpic, però possible, podria ser un mitjà eficaç, nou i, si em permeten, revolucionari, d'aconseguir-ho. Com? A part de la incidència que, a la curta o a la llarga, pot arribar a tenir, en el nostre pensament, la filosofia cooperativista, amb els seus ideals d'igualitat, llibertat, fraternitat, democràcia, inclosa l'econòmica, etc., mitjançant l'establiment d'un pactat triàleg -amb perdó- permanent entre una poderosa cooperativa asseguradora de malaltia i de salut, i una tercera cooperativa governada, en paritat, per representants del que el notari cooperativista de Madrid, Sr. del Arco -germà del cèlebre periodista, que molts recordem- considerava, en contra de la meva opinió, interessos oposats, uns interessos oposats que són, potser, la rel del meu fracàs a Barcelona.

Aquesta tercera cooperativa, a més de complir els fins i objectius socials establerts en els seus estatuts, s'havia d'encarregar de moderar, matisar, raonar i dirimir les previsibles topades entre les dues poderoses, actuant com a àrbitre dintre el marc d'una cooperativa de segon grau, l'assemblea de la qual estaria constituïda per la reunió dels membres -en nombre igual- dels Consells Rectors de les tres cooperatives de base. La presidència de la dita assemblea seria per rigorós torn rotatori -no oblidem que som a un país presidencialista-, els vots que s'hi produïssin serien sempre secrets i lliures -no disciplinats- i l'elecció del Consell Rector de la pròpia cooperativa de segon grau s'hi faria per votació secreta, procurant que fossin elegits els més preparats en associacionisme d'Economia Social, en Sanitat, en gestió empresarial i econòmica, etc, o, mentre la Presidència també ho seria per torn rotatori.

Sense aquest esquema estructural, no hi ha, al meu entendre, cooperativisme sanitari integral. I és la falta d'aquest esquema estructural, en la nostra província, allò que m'obliga a dir-ho i repertir-ho tants cops com calgui, aquí i on sigui, si vull salvar la meva honestedat, la meva responsabilitat moral i potser la meva pròpia obra. De quina manera? Doncs, com se sol dir, predicant amb l'exemple. I és així que vaig prendre la decisió de donar-me de baixa, el dia 31.12.93, de totes les institucions del naixement, organització i funcionament de les quals, dintre els límits de Barcelona i la seva província,

se'm considera i em considero responsable, i després d'haver-me manifestat en aquest sentit -essent-hi present o representat- en les respectives Assemblees Generals. Si no hagués procedit així, fins el mateix Sr. del Arco, el notari de Madrid, podria dubtar, des de la seva Eternitat, de la meva integritat, ell que ja m'havia augurat aquest fracàs, perquè jutjava impossible de cooperativitzar la relació malalt-metge, creient, com creia, que es produeix entre interessos oposats. Jo continuo pensant que no ho són, d'oposats, per bé que entre els nostres companys abunda més del que fóra de desitjar, la necessitat -justificable o no- de diner, la convicció classista, la desmesurada creença en la propietat o la possessió -el meu hospital, el meu servei, els meus ajudants, el meu malalt, etc.-, la certesa de posseir la veritat, així com, també, estan malauradament massa esteses, entre els qui no són metges, però que abans o després han de recórrer a nosaltres, la por, la desconfiança, la preocupació econòmica, etc., etc.

I aquesta és la raó bàsica que la Medicina, sobretot la Medicina Social, funcioni com funciona, mancada d'un arbitratge suficient, àgil, intel·ligent, independent, alhora serè i apassionat, que és el que jo crec que pot aconseguir-se mitjançant la fórmula cooperativa. Com va demostrar-ho Mondragón, en un altre tradicional, i en el fons fals, xoc d'interessos: capital i treball.

Però mentre escrivia el que estic llegint, embargat per una gran dificultat de continuar vivint, perquè mancat d'esperança i d'utopies, i també d'il·lusió per presidir la Fundació Espriu, tanmateix em vaig sentir obligat a assistir i a prendre part activa en la darrera Assamblea General de l'Aliança Cooperativa Internacional, celebrada a Ginebra els dies vuit, nou i deu del passat mes de setembre, i a desplaçar-me a Buenos Aires per intervenir en les primeres Jornades de Cooperativismo Sanitario organitzades per l'Instituto de la Cooperación y Fundación de Educación, Investigación y Asistencia Técnica, i promogudes per un important nombre d'entitats cooperatives que vaig tenir ocasió de visitar i on se'm va demanar que participés en unes taules rodones de treball. Dons bé: va ser tot un espectacle d'il·lusió per implantar el cooperativisme sanitari espriuà, en la línea del qual ja funciona el cooperativisme de treball associat dels metges, i es té la ferma voluntat de complementar amb el dels creditors de salut i el dels treballadors no metges.

Per si tot això no fos prou, la Fundació que presideixo ha rebut una invitació del Perú perquè enviï algú per col·laborar en un estudi de l'Administració -amb majúscula- peruana destinat a cooperativitzar la Medicina Social d'aquell país; i, mentrestant, també estem treballant per atendre una petició del Departament de Política de Coordinació i de Desenvolupament Sostingut de les Nacions Unides, petició rebuda a través de l'esmentada A.C.I., elaborant un document que pugui ser discutit en una reunió de caps d'Estat i de Govern que se celebrarà el 1995, amb el propòsit de millorar les condicions socials -ja no es parla de condicions econòmiques- de la Humanitat.

Aquestes i altres circumstàncies importants, junt amb la força i la valide-

sa d'alguns tòpics com "l'esperança és l'últim que es perd", "ningú no és profeta a casa seva", etc., han fet revifar la meva convicció que, mentre la Medicina social no es cooperativitzi amb una absoluta fidelitat a la fórmula cooperativista, no funcionarà a satisfacció de tothom, ni de les persones jurídiques que hi tenen o puguin tenir-hi relació; ni la seva economia, sigui la que sigui, podrà ser acceptada per totes les parts que hi intervenen. És per això que he començat de nou, i des de la Fundació Espriu i amb la Fundació Espriu, o sense ella, a lluitar per aquesta utopia, per aquesta realitat anticipada, en el terreny internacional, i això fins que em substitueixi un home, Francisco Carreño Castilla, que si un dia va reclamar que es comprovés si jo era "trigo limpio", es perquè ell ho ha estat, ho és i ho serà sempre.

Sóc conscient que estic abusant de la seva paciència, però no puc, no vull ni dec acabar sense confiar-los que, en un acte com aquest, com abans els devia succeir -n'estic segur- a tots i cadascun de vostès, i a tots els qui van precedir-los en la cadira que tan dignament ocupen, em suposa una gran dificultat, fins per llegir, el record dels meus pares, dels meus germans, de tota la meva família, dels bons amics, i dels grans i entranyables mestres que he tingut, sobretot d'aquells per als quals morir ja no és cap secret, un record engrandit del dia 15 d'abril de 1993 ençà, en què la nostra amistat i la bondat de vostès es va manifestar en uns vots que van ser el preludi d'aquesta sessió. I entre tants records estimats, permetin-me que només en personalitzi un: el del meu germà Salvador, que tant em va estimar i que va morir deixant-me el deute d'intentar arribar a saber com igualar la seva autèntica i cordial fraternitat i la desesperant impossibilitat d'aconseguir-ho.

I acabo fent imprimir una prova -una bonica prova- d'un altre dels molts defectes que tinc: la vanitat.

Es tracta d'un retrat meu, obra d'un company de penes i fatigues en el cooperativisme sanitari integral, sobretot en l'actual etapa de dificultat i mal pronòstic, si Déu no hi posa remei.

No els diré el seu nom, però sí que goso dir-los -i a ell li'n demano perdó- que és un home que ha estat Director, Vice-president i Conseller-Delegat d'una de les cooperatives de què m'he donat de baixa el dia 31 de desembre de 1993 i de la qual, fins a aquesta data, havia estat el soci nº1. En el moment d'escriure aquestes paraules continua essent-ne Conseller i administratiu, condició, aquesta darrera, que explica la seva incorporació inicial a la mateixa cooperativa. Home extremadament bondadós i d'una cultura no gens comuna, sempre diu el que pensa: tres virtuts que, pel que sembla, encara que ho dubto i, en tot cas, no ho comprenc, l'han portat a aconseguir la repulsa i l'enemistat de molts dels seus consocis. Ell i jo, junts, sabem el que és plorar -sí, sí: plorar- per la imatge que ofereix, del cooperativisme sanitari integral, la manera de procedir actualment decidida.

L'espontani retrat diu així:

ARRELS
(A Josep Espriu, amic i mestre)

Només això.
Sembraré neguits
sabent que el mar és implacable.
No faré cas del murmuri de la gent
ni del somriure fàcil,
només em guiaran quatre paraules.

Després, quan sigui fosc,
tornaré a casa,
i tot s'haurà acomplert.

Si encara algú pregunta,
només això direu:
era el seu deure.
Només això.
Aturaré l'aiguat
just abans que s'emporti la collita.
Potser encara salvarem llavors per l'any vinent
a costa que algun savi ens recrimini
que no ha valgut la pena,
però no m'hi faré fort.

Després, serà bo de tornar a casa,
i tot s'haurà acomplert.

Tossut, s'obstinava en impossibles!
Només això direu:
era el seu deure.
Només això.
Preservaré els camps que tant hem estimat
contra l'excés de sol.
Si algun bri ens és donat
el cobriré amb les mans
delerós de veure l'alzineda.

Després d'un temps molt breu
vindrà el repòs,
i tot s'haurà acomplert.

Si un sol caminant agraeix l'ombra
només això direu:
era el seu deure.

Excel·lentíssim Senyor President.
Molt Il·lustres Senyors Acadèmics.
Senyores i Senyors.

Moltes gràcies per haver vingut i moltes gràcies per l'atenció amb què m'han escoltat.

He dit.

DISCURS DE CONTESTACIÓ
llegit per l'Acadèmic Numerari
Molt Il·lustre Doctor
Alfons Gregorich i Servat

Excelentíssim Senyor President
Molt Il·lustres Senyors Acadèmics
Senyores i senyors

Per designació concordant del recipiendari i d'aquesta Reial Acadèmia que molt m'honora i que agradeixo profundament, em pertoca respondre el discurs de recepció del doctor Josep Espriu i Castelló i sento que m'aclaparen l'emoció i la responsabilitat. La vella i entranyable amistat amb Josep Espriu i els seus remunta als anys trenta, quan érem joves condeixebles a la Facultat i no podíem ni somniar com arribaria a ser ferm el nostre afecte al llarg de tants anys i enmig de tants esdeveniments. He viscut al seu costat, els moments cabdals de la seva vida i, d'igual manera, ell m'ha fet costat, als meus, sempre i a tota hora. No he tingut germans, però Josep Espriu, els seus germans Salvador i Maria Lluïsa, i la seva muller, Josefina, els he tingut -i ells m'han correspost- com a veritables germans.

Per altra banda, la destacada personalitat del meu amic en els terrenys de la medicina assistencial i del cooperativisme sanitari abasta una extensió i ateny una qualitat excepcionals. El doctor Espriu és un treballador infatigable i ha sabut fer un treball extraordinàriament fecund, que l'ha revelat com a pioner de la nova concepció del cooperativisme sanitari integral i com a creador de l'obra assistencial privada més gran del país. El que em fa sentir l'angoixa de no poder exposar, en el lapse d'un breu discurs de resposta, un resum prou suficient del seu perfil humà i de la immensa tasca professional i creativa que ha dut a terme.

El doctor Josep Espriu i Castelló nasqué a Santa Coloma de Farners (Girona), fill del notari Francesc Espriu i d'Escolàstica Castelló. Va ser el tercer dels cinc fills del matrimoni Espriu i Castelló: Francesc, Salvador, Maria Isabel i Maria Lluïsa.

Els estudis primaris, secundaris i universitaris els va cursar a Barcelona. Es va llicenciar en Medicina el 1942 i, el mateix any, va inscriure's al Col·legi de Metges de Barcelona. Dedicat a la Medicina General, va esdevenir un prestigiós metge de capçalera, gràcies a la seva perícia i al captenim ent humanitari i afectuós envers els malalts i els seus familiars. Ben aviat va sentir preocupació pels dos problemes principals de la Medicina d'aquells anys: la situació precària dels metges a sou, en les entitats mercantils dedicades a l'explotació lucrativa de la medicina, i la desigualtat en la pràctica de

l'assistència mèdica, que discriminava rics i pobres en el manteniment d'un bé essencial com és la salut.

Esperonat pel desig d'intentar remediar aquestes dues xacres, Espriu es va presentar a les eleccions convocades, l'any 1945, pel Col·legi de Metges de Barcelona, i va sortir-ne elegit vocal. Des de la Junta Col·legial, en la qual va romandre fins al 1952, i en va esdevenir el Vice-Secretari, Espriu va restablir una antiga "Comissió de Defensa d'Interessos Professionals", que va ser com una nova alenada de la corporació mèdica. Es van regularitzar contractes, es van cobrar endarreriments i es van erradicar les actituds coactives, allà on va caldre. Malgrat les nombroses traves d'un règim autoritari, es van aconseguir objectius importants. De la repetida "Comissió" van anar sortint vocals i consellers per a les Juntes de les diverses entitats paracol·legials, que anaven revifant-se als primers anys de la postguerra civil.

Cinc membres d'aquella "Comissió", vàrem ser elegits per constituir una altra comissió: la CASOE, "Comissión Asesora del Seguro Obligatorio de Enfermedad", del Col·legi de Metges de Barcelona. Organitzada per seccions d'especialitats, amb companys adequats, vàrem editar una revista, anomenada "Horizonte", en la qual vàrem publicar un estudi "Cincuenta problemas del Seguro de Enfermedad", que ens va donar a conèixer per tots els Col·legis de Metges d'Espanya. I el President de la nostra CASOE, el doctor Alzamora, va ser elegit, per totes les CASOE provincials, President de la CASOE nacional, el que comportava una vocalia, democràticament obtinguda, al Consell General de Col·legis de Metges d'Espanya.

En aquells anys, Espriu va començar a publicar un article setmanal a la revista Destino, sota l'epígraf "El Consejo del Doctor". Espriu hi descabdellava, amb molta manya, la divulgació dels coneixements més rellevants de la Medicina, i es feia venir a mà totes les avinenteses que podia en defensa de la professió mèdica i dels metges. Una selecció d'aquests articles, el 1956, es va editar en un llibre, prologat pel Dr. Agustí Pedro i Pons; i una altra Junta Col·legial, de la qual Espriu ja no no formava part, va atorgar-li el premi instituït per guardonar el metge que més s'hagués distinguit en l'enaltiment de la professió.

Alliberat de les activitats de la Junta Col·legial, Espriu es va dedicar plenament al seu ideal d'aconseguir una asistència mèdica col·lectiva que, pel damunt de la rendabilitat, cerqués la solidaritat dels metges en l'obtenció d'una praxi digna i eficaç, i no vinculada a cap altre entitat que no fos el Col·legi de Metges. A tal efecte, l'any 1957, va fundar l'Igualatori Mèdic Col·legial del Col·legi de Metges de Barcelona, anomenat "Assistència Sanitària Col·legial, S.A.".

Així, iniciava Espriu el llarg camí per l'expansió del cooperativisme sani-

tari integral a tot Espanya. Per això va caldre la fundació de noves entitats articulades entre elles. En conjunt van arribar a ser, en un moment determinat, 14 entitats entre societats anònimes i cooperatives; 18 igualatoris col·legials; 34 delegacions d'«Assistència Sanitària Interprovincial», i dues entitats jurídiques d'enllaç, en dos col·legis no igualatoristes.

Entre les cooperatives esmentades, cal remarcar la "Societat Cooperativa d'Instal·lacions Assistencials Sanitàries" (SCIAS), la qual esdevenia la primera societat cooperativa del món dedicada a la construcció d'hospitals. Acomplia la triple tasca de facilitar unes instal·lacions òptimes per al treball dels metges, oferir als usuaris-propietaris (que Espriu ha definit com a "creditors de salut") la participació en la gestió administrativa del seu hospital, i també facilitar una possible col·laboració amb el sistema sanitari públic, sempre molt sobrecarregat.

En demano disculpa, però considero imprescindible esmentar algunes xifres per formar-se una idea aproximada de les proporcions d'algunes obres aconseguides pel recipiendari:

"Assistència Sanitària Col·legial, S.A.", a la província de Barcelona, és l'entitat assistencial mare de tot el sistema. Actualment compta amb 4.800 metges, retribuïts per acte mèdic, i dóna assistència sanitària a unes 200.000 persones assegurades.

La "Societat Cooperativa d'Instal·lacions Assistencials Sanitàries" (SCIAS) té uns 170.000 socis-propietaris de l' "Hospital de Barcelona", a l'Avinguda Diagonal, amb 17 plantes, 367 habitacions individuals, 10 quiròfans, 5 sales de parts, unitat coronària, unitat de vigilància intensiva, neonatologia, etc. Les dades assistencials corresponents a l'any 1993 van ser, en xifres arrodonides: 12.000 intervencions quirúrgiques, 2.000 parts, 17.000 persones ingressades i 40.000 visites d'urgències domiciliàries. Més de 1.500 metges, de tota mena d'especialitats, hi van exercir les seves activitats professionals.

A Madrid, el dia 1 de desembre proppasat, el binomi "Lavínia, S.C."-"Assistència Sanitària Interprovincial, S.A.", avui dia el primer nucli d'assegurança assistencial sanitari d'Espanya, que aplega més de 40.000 sanitaris, dels quals 34.000 són metges, i dóna assistència sanitària a més d'un milió de persones, va inaugurar la instal·lació sanitària paral·lela a l' "Hospital de Barcelona", per a aquella ciutat: la "Clínica de la Moncloa", un hospital de bellísima arquitectura i d'equipament tecnològic excepcional per la seva modernitat.

També cal esmentar dues mutualitats, fundades per Espriu, destinades a compensar la minva natural dels ingressos dels metges quan depassen els setanta anys; ajudar econòmicament les seves famílies, en cas de defunció, i

oferir un ajut econòmic als fills subnormals: El "Montepío Dr. Sans Solà", creat el 1968, a Barcelona, i, el "Montepío Dr. Atilano Cerezo", creat el 1984, que aplega i ajuda els metges d' "Assistència Sanitària Interprovincial", a nivell estatal.

He deixat com a cloenda d'aquesta relació abreujada de les creacions del cooperativisme sanitari integral, la que específicament el representa i conreua la seva ideologia: La "Fundació Espriu".

Aquesta Fundació la van crear les tres cooperatives sanitàries: "Autogestió Sanitaria, S.C.", "Societat Cooperativa d'Instal·lacions Assistencials Sanitàries" i "Lavínia, S.C." a Barcelona, el 1990, establerta sota la Presidència vitalícia del doctor Josep Espriu. La Fundació organitza uns "Cursos de Medicina Social Compartida", en forma de lliçons i seminaris impartits per especialistes destacats, i edita, trimestralment, la revista "Compartir", la qual es distribueix gratuïtament a unes 200.000 persones.

La Fundació Espriu és l' òrgan d' expressió i d' expansió del cooperativisme sanitari integral. A través d' ella, Espriu i els seus col·laboradors han fet nombroses publicacions, articles, ponències etc. i han participat en Congressos, Reunions i Jornades Nacionals sobre temes sanitaris i cooperativisme, arreu del país.

La projecció internacional de la "Fundació Espriu" ha estat cabalosa des del seu naixement, fa quatre anys: Moscou, Varsòvia, Quebec, Tel-Aviv, Brasília, Vitòria, Sao Paulo, Estocolm, Caracas, Cali, Berlín, Tòkio, Buenos Aires, han demanat i han obtingut la participació de la Fundació, amb ponències, informacions, seminaris, etc.

Com és lògic, aquesta intensa i perllongada dedicació d'Espriu ha estat premiada amb nombroses distincions:

És Col·legiat d'Honor dels Col·legis de Metges de Madrid, Màlaga, Granada, Càceres, Las Palmas i Alacant.

Metge de l' Any i "Encomienda con Placa de la Orden Civil de Sanidad" (1970)

Col·legiat d'Honor Nacional amb Emplema d'Or, màxima distinció del Consell General de Col·legis de Metges d'Espanya (1985).

Medalla del Mèrit al Treball, atorgada pel Ministeri del Treball i Seguretat Social (1987).

Premi Internacional de l' "Asociación Latino-Americana de Centros de Educación Cooperativa" (1989).

Fill predilecte de Santa Coloma de Farners (1991).

Medalla del President Macià, atorgada pel Govern de la Generalitat de Catalunya (1988).

La nostra Acadèmia l'ha distingit reitaradament, per aquesta meritòria

pràctica de la Medicina Social, elegint-lo Acadèmic Corresponent, i Acadèmic Protector, i, avui, el rep com a Acadèmic Numerari.

En repassar els annals d'aquesta docta Casa, he trobat que en aquest segle, hi han accedit molt pocs Numeraris procedents exclusivament del camp de la Medicina Social. Només tres, si no vaig errat: El primer el doctor Josep Moll i Ginferrer, l'any 1935, per la seva magnífica gestió com a President del Sindicat de Metges de Catalunya, culminada amb el bastiment del Casal del Metge, el vell somni de la "Casa Pairal dels Metges", que ell va saber plasmar amb la participació de tots els metges de Catalunya i les Illes Balears; el segon, amb molt més escassos mèrits, va tenir la sort de ser-ho, ara farà sis anys, el qui us parla; i el tercer és el doctor Espriu, per la seva llarga lluita com a innovador de l' assistència sanitària amb el planteig i realitzacions del cooperativisme sanitari integral. I resulta més curiós, encara, que els tres hem accedit al setial acadèmic quan ja no exercíem els càrrecs que van determinar l'atenció dels Acadèmics per honrar-nos amb els seus vots. Moll i Ginferrer, al seu discurs "L'Art de Curar. El metge en la vida social moderna", ho expressava amb aquestes paraules: *...arribo reduït a les meves veritables proporcions, despullat d'aquella representació que emb féu mereixedor de tan alta distinció i a la qual personalment mai no hauria pogut aspirar.*

La recepció de Moll i Ginferrer marcava una fita en el capteniment d'aquesta Reial Acadèmia, pel que fa a la seva intervenció en els problemes de l'exercici profesional, al llarg de la seva història.

L'any 1796, l'Acadèmia obté la promulgació d'un Reial Acord per fer l'"Agregació dels Metges de Barcelona i Barceloneta" i un "Montepío" per al seu ajut social. Però una irritada incompatibilitat amb constants baralles entre acadèmics i agregats va fer fracassar l'Agregació, dissolta el 1802, per un nou Reial Acord. I el "Montepío" que els acadèmics intentaven mantenir, desballestat per l'ocupació de les tropes napoleóniques i, després, per manca d'un finançament adequat, s'esfondrà totalment, el 1817. Així va fracassar el primer intent de reunir els metges dispersos en una corporació professional i un "Montepío", annexats a la Reial Acadèmia.

El 1899, el Govern va consultar les Acadèmies sobre la conveniència de la col·legiació obligatòria dels metges. La resposta d'aquesta Reial Acadèmia va ser rotundament negativa: *era innecessària per a la garantia social la salut pública; inútil per a la protecció dels interessos dels metges i podia constituir una coacció i una pérdua de la llibertat fins ara respectada.* Només dos acadèmics van formular un vot particular a favor de la col·legiació. Potser pesava, encara, el record de les amargueses de l'Agregació, i el fracàs del "Montepío", i els acadèmics ja es sentien justificats, envers la medicina i sanitat col·lectives, amb els seus excel·lents estudis epidemiològics i de topografia sanitària comarcal.

El 1935, Moll i Ginferrer ingressa a l'Acadèmia per la seva brillant actuació al Sindicat, votat unànimement per tots els acadèmics. El gir s'ha consumat, a l'Acadèmia. És un moment estel·lar de la medicina catalana. Per encàrrec de la Generalitat, el Sindicat de Metges elabora la Ponència d'Higiene-Sanitat i Beneficència, i el Projecte de Medicina Assistencial. El doctor Pere Domingo i Sanjuan, inoblidable President d'aquesta Reial Acadèmia, era aleshores Cap del Serveis de Sanitat Interprovincials, i com a tal, president de les ponències. Pels seus escrits, al Butlletí del Sindicat, sabem que hi treballaven més de dues-centes persones. Els projectes ja eren enllestits quan va esclatar la guerra civil. Malauradament, no hi va haver l'ocasió d'aprovar-los. Una guerra fratricida ens va privar de conèixer com hauria pogut ser la Sanitat, a Catalunya, si ja tingués seixanta anys d'existència i hagués nascut d'aquella harmònica conjunció de metges, sanitaris i legisladors.

Al moment actual, l'Acadèmia és més atenta que mai als problemes de la Medicina Social i de la Salut. Als discursos dels acadèmics ingressats els darrers anys és constant la referència als grans problemes de la medicina assistencial col·lectiva: a les desigualtats demogràfiques; a la tirania de la tecnologia i als desequilibris econòmics que comporta per la constant demanda de nous i eficaços mitjans diagnòstics i terapèutics, de costs elevadíssims i que cal fer arribar a tota la població; a l'esgotament dels recursos econòmics, que suscita un constant estira-i-arronsa entre l'estatalització i la privatització. L'actual Junta de Govern de l'Acadèmia ha organitzat uns "Col·loquis 1993-94", amb el patrocini del Departament de Sanitat i Seguretat Social mèdico-socials, amb puntualització del criteri de la Reial Acadèmia, respecte al tema monogràfic estudiat.

En comentar la filosofia del sistema cooperativista espriuà, vull recordar el que vaig dir, ara farà sis anys, al meu discurs de recepció "El Sindicat de Metges de Catalunya (1920-1940) i el seu llegat". En un capítol que vaig titolar "El llegat sorprenent" referint-me al cooperativisme sanitari espriuà, jo deia: "hi resplendeixen, clarament, els trets essencials de la lliure elecció de malalt i metge, la retribució per acte mèdic, la manca de lucre mercantil i la gestió cooperativista mèdica." I ho refermava amb paraules que Espriu va dir, el 1980, en una conferència en aquesta Casa: *...vull deixar constància que tot el que ha fet "Assistència Sanitària Col·legial", té el seu germen en un pla de Medicina Social elaborat pel Sindicat de Metges de Catalunya, que va malmetre la nostra guera civil, i que el cooperativisme que avui propugna i promou no es limita al camp de la Medicina Assistencial, sinó que abasta una Sanitat Integral... garantida per la teoria i la pràctica cooperativistes.*

La idea fonamental del sistema espriuà és que cal tornar al diàleg del metge i el seu client. Però no només quan aquest darrer està malalt, perquè

en tal ocasió només han de parlar d'una cosa: la maltia. Cal que parlin, que dialoguin directament - sense interposició d'empleadors del metge ni de negociants amb els diners de l'assegurat - quan tots dos estan ben sans, per posar-se d'acord per organitzar i finançar la prestació d'una assistència sanitària que satisfaci, humanament i tecnològicament, les exigències de la medicina actual. Aquesta és la fórmula del diàleg i de la cogestió cooperativista sanitària integral, presumiblement en una cooperativa de segon grau, en la qual han de dialogar sobre interessos comuns, no oposats. Perquè al malalt i al metge els interessa el mateix: trobar-se, a l'hora de la veritat, en óptimes condicions d'assistència, i amb la garantia i la serenitat que comporta la confiança recíproca que van acordar-se en escollir-se lliurement.

A la cooperativa de segon grau s'hi poden afegir tantes cooperatives de primer gau com siguin necessàries per a la major amplitud i qualitat dels serveis, amb els pactes intercooperatius que calguin.

Veritablement, tota una utopia... si tenim en compte que no hi ha cap cooperativa de segon grau constituïda, - segons ens ha explicat el doctor Espriu - i que, per aquest motiu, tampoc no hi ha experiència del seu funcionament.

Però a la província de Guipúscoa, existeix un conjunt d'unes 200 cooperatives, que al poble de Mondragón i a la vall del seu nom, va anar establint Mossèn José Mª Arizmendiarrieta. N'hi ha de tota mena: de consum, de crèdit, de treball associat o industrials, de serveis, d'habitatge, del camp, etc. les quals es relacionen entre elles amb diversos pactes intercooperatius.

Espriu pensa que es pot fer una mena de "Mondragón sanitari". Una cooperativa de segon grau pot constituir-se, legalment, amb tres cooperatives de base: una cooperativa de consum, de consumidors de la salut - propietària de les instal·lacions sanitàries, en aquest cas -, i una cooperativa de serveis, de treballadors no mèdics, o d'altre mena, perquè, per llei, ja hem vist que cal que siguin tres.

Un nou projecte, inèdit, o una nova utopia, com ell en sol dir...

Però no oblidem que, també, van ser "utopies", acollides amb molt de recel per metges i gerents d'entitats assistencials, totes aquestes obres que ara veiem en ple funcionament, amb centenars de milers de beneficiaris, hospitals, fundacions, "montepíos", etc., per tot el país, que a part del gran nivell assistencial que ofereixen, són un exemple de desenvolupament autosostenible, que no ha representat cap càrrega per a l'erari públic, i ha alleujat notablement les despeses i les cues d'espera de la Seguretat Social.

Una fórmula democràtica, humanament i socialment equilibrada: 1 home = 1 vot, en un sistema cooperatiu de participació conjunta de treballadors,

consumidors i gerents. Tot un somni, sí: Però ha estat un dels projectes, una de les opcions, que han estat sol·licitades pel Departament de Política de Coordinació i Desenvolupament Sostingut, de les Nacions Unides, per oferir-la a l'estudi de la reunió de caps d'Estat i de Govern prevista per a l'any 1995, per intentar la coordinació de la millora social dels pobles.

Per acabar, voldria assenyalar que en el discurs del recipiendari he trobat tres aspectes argumentals que crec que no puc deixar de recollir en la meva resposta. Ell els ha matisats amb paraules prou fortes perquè no puguin passar desapercebuts.

El primer és l'al·lusió al "mur" - emprant un simbolisme característic de la poesia del seu germà Salvador -, cercant uns paral·lelismes entre el cicle vital del nostre inoblidable mestre i President, Agustí Pedro i Pons, i el seu pressumpte estat d'ànim, amb els del recipiendari.

El segon és una profunda decepció, malgrat les moltes i molt sòlides realitzacions que Espriu ha dut terme, les quals només considera com un fragment i, potser una distorsió, del que calia fer, o més cruament, com una obra truncada.

I, el tercer, és el determini de desvincular-se de la seva obra, per desenganys i per no enganyar a ningú.

Al primer punt, m'ho posa massa difícil el meu dilecte amic. No sóc profeta i no puc preveure l'avenir. Però no considero un averany massa advers que, tant ell com jo, ja hàgim superat en un lustre el cicle vital de l'inoblidable mestre Pedro i Pons, premissa indispensable per seguir endavant, empaitant noves il·lusions... mentre puguem.

Pel que fa als altres dos punts, encara que entenent-los, la meva opinió és força dissemblant. Penso que, a part de l'amarga experiència -que sembla inevitable als profetes de veritat: que els seus postulats hàgin de convèncer, abans a fora, que a la seva terra-, penso, dic, que la seva immensa obra material i humana, viva i present en la sanitat del nostre país, no li permetrà mai desvincular-se d'ella, mal que ho desitgi, ara, en un moment de discrepàncies. I també, perquè crec que el seu prestigi, portes enfora de la nostra terra, seguirà creixent, amb realitzacions, cada cop més importants, del seu cooperativisme sanitari integral, que no podran deixar de repercutir aquí, a dins, infonent-li noves il·lusions i energies.

Tant de bo que els seus somnis, les seves utopies - com a ell li plau qualificar-los - o els seus lúcids projectes - com a mi m'agrada més dir-ne - s'arribin a plasmar en la seva plenitud, en una assistència sanitària més eficaç, humana i solidària. I, encara millor, que puguin ajudar a la sanitat comunità-

ria a no caure en les cruels discriminacions assistencials amb què ens amenaça l'anomenat "desenvolupament insostenible": la dràstica, inhumana, aplicació de prioritats assistencials, davant l'augment de les necessitats i l'esgotament dels recursos.

Mentrestant, la Reial Acadèmia l'ha cridat perquè col·labori en les seves tasques, per la seva perícia i encert en els terrenys de l'assistència sanitària i de la Medicina Social en general. L'immens treball que ha estat capaç de dur a terme, les seves encertades concepcions amarades d'humanisme i eficàcia, l'avalen com a Acadèmic Numerari actiu i participatiu. Per això el vàrem elegir i per això us prego, senyor President, que ratifiqueu aquella elecció, amb la imposició de la medalla i amb el lliurament del títol, que acrediten el doctor Josep Espriu i Castelló com a Acadèmic Numerari d'aquesta Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

Moltes gràcies.